

Cap sur l'école inclusive
en Europe

Karta źródłowa Wiek XVII oraz XIX.

Część modułu/ D

1/ Tematyka:

Odnajdujemy pozycję niepełnosprawności w społeczeństwie za pośrednictwem literatury francuskiej.

Wiek XVIII:

Denis Diderot : List o ślepcach na użytek tych, co widzą 1749

List o głuchoniemych na użytek tych, co słyszą i mówią 1751

Wiek XIX:

Victor Hugo : Dzwonnik z Notre-Dame 1831

Honoré de Balzac : Kuzynka Bietka 1846

George Sand : Młynarz z Angibault 1845

Dudziarze 1853

Eugène Sue : Tajemnice Paryża 1842

Jules Verne : Michael Strogoff: carski kurier 1876

2/ Kontekst:

W XVIII wieku we Francji narodziło się oświecenie, a wraz z nim nowa myśl filozoficzna przynosząca nowe idee dotyczące społeczeństwa. Jest to czas pisania Encyklopedii inspirowanej kwestionowaniem dotychczasowego stanu wiedzy. Niepełnosprawność nie jest w tej epoce kluczowym tematem, ale jest przywoływana w dwóch gatunkach literackich: bajkach i listach Diderota.

Inni bajkopisarze uznali niepełnosprawność za atrybut i "podnieśli" niepełnosprawność do rangi postaci w taki sam sposób, jak personifikowali zwierzęta, jak na przykład Jean-Pierre Claris de Florian w "Niewidomych" i "Paralitykach" czy Arnaud Berquin w "Niewidomych i chromych". W tych formach literackich osoby niepełnosprawne, podobnie jak zwierzęta, mają wady (czyli niepełnosprawności) i zalety (np. wymyślają rozwiązania problemów). We wspomnianych dwóch bajkach odnajdujemy ideę kompensacji i współpracy: jeśli kilka osób niepełnosprawnych będzie ze sobą współpracować, mogą stać się na swój sposób idealni i kompletni. Osoba niepełnosprawna to zatem fragment układanki – jeśli znajdzie inny, pasujący fragment układanki – może w końcu stać się osobą taką jak inni. Osoba sparaliżowana może więc poprowadzić ślepych, a ci z kolei pomagają paralitykowi, niosąc go. Należy przy tym także zauważyć, że Arnaud Berquin interesował się edukacją dzieci i publikował różne formy literackie z edukacją związane.

Wiek XVIII jest również ponowną oceną stanu nauki ze średniowiecza, w tym także epoką postępów w dziedzinie chirurgii. W tym czasie osoby niewidome zaczynają być operowane w celu przywrócenia wzroku. Diderot w eseju o percepcji wizualnej przyjmuje nową wizję osób niewidomych, stojącą na przekór ich wizerunkowi w społeczeństwie. Wyjaśnia, że osoby takie muszą się znacznie przystosowywać do otaczającego je środowiska oraz opisuje, w jaki sposób niewidomi odbierają otaczającą ich przestrzeń przez dotyk. Podkreśla też, że człowiek jest zdolny do adaptacji w nowej sytuacji, a utrata jednego ze zmysłów nie jest równoznaczna z osłabieniem funkcjonowania. Pokazuje, że to samo dotyczy moralności, która nie może być uniwersalna, ponieważ każdy jest inny: w ten sposób atakuje religię. Poprzez swoje idee Diderot zmienia poglądy społeczeństwa na temat osób niewidomych i pokazuje, że ludzie ci mają być uwzględnieni jako członkowie społeczeństwa mimo różnic. Ten pogląd Diderot powtórzył w 1721 roku publikując "List o głuchoniemych do użytku tych, którzy słyszą i mówią".

W epoce oświecenia został zatem zrobiony krok do przodu w zakresie postrzegania niepełnosprawnych – autorzy tej epoki pisali, że osoba niepełnosprawna może być wrażliwa i troskliwa, choć czasem wyimaginowana literacko. Tymczasem pojawia się także nowa myśl – a mianowicie, że niepełnosprawność można wyleczyć; nawet jeśli jest wrodzona, nie musi być już cechą ostateczną.

3/ Cele:

Niniejsza karta stanowi załącznik do modułu szkoleniowego poświęconego historii niepełnosprawności i ram prawnych jej towarzyszących.

4/ Ograniczenia:

Zbadano jedynie kontekst francuski.